

Силабус курсу:

**РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ СВІТУ ТА
РЕКРЕАЛОГІЯ**

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	242 «Туризм», 241 «Готельно-ресторанна справа»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

д.геогр.н., професор Заваріка Галина Михайлівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри міжнародної економіки і туризму

посада

Dgalina_10@ukr.net	+38-0952081277	Viber за номером телефону	Viber за номером телефону
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Мета лекційних занять: є вивчення умов формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних комплексів, ознайомлення з системами організації діяльності населення для відновлення фізичних і духовних сил, моделями державної підтримки рекреації як соціально значущого процесу.

Предметом навчальної дисципліни є процеси формування та розвитку рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенні працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства.

Об'єкт дослідження – світові та регіональні системи і комплекси рекреаційно-туристичної спеціалізації, рекреаційний комплекс України.

Метою самостійної роботи є отримання навиків самостійної робота студентів з економічною літературою та нормативно-правовими актами.

Результати навчання: Знання: Знати:

принципи діяльності людини при здійсненні рекреаційного процесу, визначення ролі суспільства й природних рекреаційних ресурсів у забезпеченні рекреаційних потреб;

характеристику основних лікувальних ресурсів, поширених в Україні та інших країнах світу;

теоретичні положення щодо формування спеціалізованих рекреаційних систем різного територіального охоплення;

основні підходи до вдосконалення системи збалансованого забезпечення рекреаційних потреб населення України та раціонального використання національних рекреаційно-туристичних ресурсів;

методи розрахунку рекреаційного навантаження та принципи планування місткості рекреаційних територій;

практичні рекомендації щодо впровадження засад сталого розвитку туризму у діяльність туристичних напрямків (дестинацій);

Вміння: Вміти:

аналізувати сучасний стан та перспективи ефективного й оптимального розвитку і розміщення всіх складових рекреаційних комплексів;

застосовувати принципи й методи регулювання соціально-економічного розвитку рекреаційних регіонів;

володіти методами аналізу потенціалу рекреаційно-туристичних регіонів та будувати їх раціональну територіальну організацію;

оцінювати ефективність санаторно-курортної діяльності в країні, надавати рекомендації щодо організації спеціалізованих оздоровчих та медичних турів;

проводити комплексні дослідження функціонування замкнених (цілісних) туристичних зон.

Передумови до початку вивчення:

Вивчення дисципліни «Рекреаційні комплекси світу та рекреалогія» базується перш за все на знаннях, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Основи туризмознавства», та професійно-орієнтованих дисциплін «Організація туристичних подорожей», «Туристичне краєзнавство», та ін.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни — є вивчення умов формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних комплексів, ознайомлення з системами організації діяльності населення для відновлення фізичних і духовних сил, моделями державної підтримки рекреації як соціально значущого процесу.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

ФК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій

ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

ФК17. Здатність оцінювати регіональні туристичні ресурси та використовувати їх у процесі популяризації національного туристичного продукту

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

Продемонстровані здобувачами вищої освіти знання, уміння, комунікативні здібності, самостійність і відповідальність в прийнятті рішень складаються в інтегрований програмний результат навчання ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору та ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території, що зв'язаний з дисципліною «Рекреаційні комплекси світу та рекреалогія» в освітній програмі за спеціальністю 242 «Туризм» і позначений в програмі міткою «ПР04 та ПР05».

Структура курсу

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	<p>Історичні передумови виникнення теорії рекреації. Основні терміни та визначення. Різні підходи до визначення дозвілля. Чинники, що впливають на рекреаційну поведінку. Структура часу, яким володіє особистість та суспільство: робочий та позаробочий час. Складові позаробочого часу. Вільний час суспільства. Особистий вільний час. Історичний розвиток форм дозвілля.</p> <p>Сутність та важливість рекреаційної діяльності. Визначення рекреаційної системи.</p> <p>Основні соціальні функції рекреаційної діяльності. Форми рекреації: інклюзивна, щоденна, щотижнева, наприкінці робочого року.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Формування та структура рекреаційної галузі. Класифікація та методи оцінки рекреаційних ресурсів	Денне 2/2	<p>Структура рекреаційної галузі. Таксономічна ієрархія туристичних територій. Системи розселення. Форми, типи і види розселення. Види рекреаційних систем: урбанізовані, рекреаційно-урбанізовані, неурбанізовані. Форми рекреаційного розселення: дисперсна, моноцентрична. Особливості екосистем розселення. Територіальна рекреаційна система.</p> <p>Класифікація рекреаційних територій. Туристично-оздоровчий та пізнавально-туристичний тип рекреаційного туризму. Характеристики рекреаційно-туристичних ресурсів. Три основні підходи до оцінки рекреаційно-туристичних ресурсів: медико-біологічний (фізіологічний), психолого-естетичний, технологічний.</p> <p>Методи оцінки рекреаційного потенціалу території. Ресурси</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			спеціалізованого та багатоцільового використання. Поняття природного рекреаційного потенціалу.	
3	Рекреаційне районування світу	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	<p>Головні підходи та принципи районування відповідно до вимог рекреації</p> <p>Основні районоутворюючі фактори у міжнародному туризмі. Ресурси першого порядку: погодно-кліматичні, водні, ландшафтні. Ресурси другого порядку: флоро-фауністичні, геологічні, геоморфолого-орфографічні. Погодно-кліматичні комплекси світу. Характеристика ландшафтних ресурсів світу. Мегаструктури "узбережжя теплих морів". Водні і лісові ресурси регіонів світу. Види суспільно-історичних ресурсів. Визначення культурно-інформаційної системи.</p> <p>Досвід функціонування світових рекреаційних комплексів</p> <p>Характеристика міжнародних туристичних потоків. Найпривабливіші країни на ринку міжнародного туризму. Рекреаційно-туристичні райони за регіонами світу. Характеристика найвідоміших лікувально-оздоровчих курортів за країнами світу. Європейська класифікація лікувальних ресурсів. Діяльність Європейської Асоціації курортів. Сучасні тенденції у розвитку курортного господарства світу.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4	Рекреаційне районування України. Особливості формування та розвитку регіональних туристично-рекреаційних комплексів	Денне 2/2	<p>Історичний розвиток медичних рекреаційних ресурсів</p> <p>Розвиток санаторно-курортної справи в Україні. Основні види ресурсів для організації курортного лікування. Рекреаційні райони України. Курортно-рекреаційні заклади. Зони округу санітарної (гірничо-санітарної) охорони. Управління у сфері діяльності курортів. Типи курортів України: бальнеологічні, грязьові, кліматичні, змішаного типу, з унікальними природними факторами. Курорти державного та місцевого значення. Медичний профіль (спеціалізація курортів).</p> <p>Законодавчі основи рекреаційної діяльності в Україні.</p> <p>Основні туристичні райони України та їх характеристика</p> <p>Курорти Південного берегу Криму. Курорти півдня України. Курорти Українського Полісся, Західного Поділля, Придніпров'я. Офіційний перелік населених пунктів, віднесених до курортних.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
5	Рекреологія як наука. Рекреаційна система	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	<p>Суб'єкт, об'єкт та метод рекреології. Визначення і принципи рекреології. Об'єкт і предмет дослідження загальної рекреології. Курортологія як наука. Основні розділи курортології: бальнеологія, бальнеотерапія, бальнеотехніка, грязелікування, медична кліматологія, кліматотерапія, курортографія. Завдання рекреаційної архітектури. Курортно-рекреаційна економіка. Збалансоване природокористування. Екологія людини.</p> <p>Вихідні постулати та основні поняття рекреології. Шість вихідних постулатів рекреології. Ландшафтно-діяльнісний принцип В. С. Преображенського. Рекреаційні потреби індивіда. Рекреаційні потреби суспільства. Рекреаційне заняття. Рекреаційний простір. Елементи оцінки рекреаційного потенціалу території.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні справи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Основи курортології. Медичний туризм	Денне 2/2	<p>Принципи організації санаторно-курортної діяльності. Особливості функціонування лікувально-оздоровчих закладів. Активний та пасивний (опосередкований) характер оздоровчої дії природних лікувальних ресурсів. Відмінність між лікувальними та реабілітаційними заходами. Типова структура санаторії. Визначення тривалості лікування у санаторії. Особливості оздоровлення у санаторіях-профілакторіях. Загальнокурортний режим. Санаторний режим. Види санаторного режиму: індивідуальний (щадний, щадно-тренувальний, тренувальний, напівліжковий, ліжковий).</p> <p>Ресурси оздоровчо-лікувального туризму. Класифікація лікувальних чинників. Природні лікувальні чинники: природно-кліматичні, санітарно-гігієнічні, естетичні. Класифікація лікувальних фізичних чинників: за фізичною природою і походженням; за формами перетворення енергії чинника на первинні фізико-хімічні процеси; за способом впливу на організм; за особливостями відповідних реакцій організму). Лікувальні методи.</p> <p>Методи фізіотерапії. Бальнеотерапія. Кліматотерапія. Грязелікування. Підходи до класифікації мінеральних лікувальних вод:</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні справи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7	Рекреаційне природокористування й охорона природи у рекреаційних комплексах	Денне 2/2 Заочне 0,5/0,5	<p>Концепція сталого розвитку в туристичній діяльності. Визначення терміну "сталий туризм" згідно з ЮНВТО. Завдання сталого туризму. Цілі сталого розвитку туризму відповідно до програмних документів ООН та ЮНВТО. Сфери державного регулювання, що впливають на сталість розвитку туризму. Діяльність Світової ради зі сталого туризму. Глобальні критерії сталого туризму.</p> <p>Структура і класифікація природних рекреаційних ресурсів. Визначення рекреаційної цінності лісів.</p> <p>Природоохоронна діяльність (досвід України та інших країн світу) Принципи запобігання у міжнародному екологічному праві. Природоохоронний статус видів за визначенням Червоної книги України. Категорії за природоохоронним статусом згідно з МСОП (Міжнародним союзом охорони природи). Зелена книга України. Основні положення Закону України "Про природно-заповідний фонд". Найвідоміші заповідники та національні природні парки України.</p> <p>Правове регулювання природоохоронної діяльності в Україні.</p>	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні справи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Алешугіна Н.О., Барановська О.В., Барановський М.О., Зеленська О.О., Смаль І.В., Філоненко І.М. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства. Навчальний посібник. Чернігів: Видавництво ЧНТУ. 492 с
2. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг. Навчальний посібник. - Харків: Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2013. – 202 с
3. Дутчак С.В. Туристсько-рекреаційні ресурси ландшафтів. Монографія. Чернівці: Видавничий дім «Родовід», 2014. 196 с.
4. Заваріка Г.М. Курортна справа. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 264 с.
5. Іванунік В.О., Явкін В.Г. Атрактивність рекреаційно-туристичних територій. Навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2012. 248 с.
6. Кравців В.С., Гринів Л.С., Копач М.В., Кузик С.П. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери. Наукове видання. - Львів: НАН України. - IPД НАН України. - 1999. - 78 с.
7. Кравченко Н.О. Рекреаційне господарство Полісся: сучасний стан та перспективи розвитку. Ніжин: МІЛАНІК, 2007. – 172 с.
8. Мазур Ф.Ф. Соціально-економічні умови розвитку рекреаційної індустрії (на прикладі Карпатського регіону). Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2005. - 96 с.
9. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Медичний туризм: теорія та практика. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 128 с.

10. Покоłodна М.М., Полчанінова І.Л. Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України). Конспект лекцій з дисципліни для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа». Харків: Харківська національна академія міського господарства, 2012. 174 с.

11. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 312 с.

Інформаційні ресурси.

1. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

2. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.

3. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.

4. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>

5. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України № 1068 від 04.10.2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf>

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unichack і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.